

Seznam příloh

- Příloha č. 1 – Klasifikace dle WHO (Jesenský 1993).
- Příloha č. 2 – Vývoj postojů v péči o handicapované.
- Příloha č. 3a – Diagnostika zrakové percepce v jednotlivých oblastech.
- Příloha č. 3b - Speciálně pedagogická diagnostika
- Příloha č. 4 – Pleoptické a ortoptické přístroje.
- Příloha č. 5 – Řešitel a koordinátor projektu „Mít oči k vidění“.
- Příloha č. 6 - Certifikát z přístroje Plusoptix.
- Příloha č. 7 – Informace pro rodiče – spolupracující oční lékaři.
- Příloha č. 8 – Informace pro rodiče – upozornění na datum zrakového screeningu v MŠ.
- Příloha č. 9 – Informace pro rodiče - projekt zrakového screeningu „Mít oči k vidění“.
- Příloha č. 10 – Informace pro rodiče – o přístroji Plusoptix S09.
- Příloha č. 11 – Informace pro rodiče – o systému razítek ve zdravotních průkazech dětí.
- Příloha č. 12 – Doporučení MUDr. Vladimíra Němce, Ph.D.
- Příloha č. 13 – Doporučení MUDr. Hany Adámkové.
- Příloha č. 14 – Informace pro rodiče – náhradní termín preventivního vyšetření zraku.
- Příloha č. 15 – Dotazník ke zrakovému screeningu.
- Příloha č. 16 – Souhlas rodičů s preventivním vyšetřením zraku.
- Příloha č. 17 – Databáze projektu – ukázka.
- Příloha č. 18 – Doporučení zřízení CIP, Doc. MUDr. Jana Nováka, CSc.
- Příloha č. 19 – Projekt „Cesta Pramínku kolem světa“.
- Příloha č. 20 - Souhlas rodičů s publikací fotografií jejich dítěte.

Klasifikace dle WHO (Jesenský 1993)

WHO (1976) formuluje integraci jako sociální rehabilitaci, schopnost postižené osoby podílet se na obvyklých společenských vztazích.

Název	Stupeň	Název (J.J.)
Sociálně integrovaný	I.	Plná integrace
Inhibovaná účast	II.	Vysoká integrace
Omezená účast		
Zmenšená účast	III.	Středně vysoká integrace
Ochuzené vztahy	IV.	Nízká integrace
Redukované vztahy		
Narušené vztahy		
Odcizení	III.	Nízká segregace
Odcizení	II.	Středně vysoká segregace
Společenská izolace	I.	Vysoká segregace

Podle Jesenského (1993) je *integrace* stav, kdy se zdravotně postižený jedinec vyrovnal se svou vadou, žije a spolupracuje s nepostiženými, prokazuje výkony a vytváří hodnoty, které společnost intaktních uznává jako rovnocenné, společensky významné a potřebné.

Segregace je opakem integrace, je to stav, kdy postižený je ze společnosti vyčleněn nebo se sám ze společnosti pro svůj defekt vyčleňuje.

Vývoj postojů v péči o handicapované

Vývoj je spjat s vývojem civilizace. Výchova a vzdělávání handicapovaných původně výrazně splývaly s postoji k nim a s péčí o ně (až do 19. století).

Stadium	Dominantní postoj k handicapovaným	Období
I.	Represivně lhostejný	Raný a střední starověk
II:	Výběrově utilizační	Starověk
III.	Charitativní	Středověk
IV.	Humánně filantropický	Renesance (14. – 16. stol.)
V.	Altruisticko segregáční	Osvícenství (17. – 19. stol.)
VI.	Rehabilitačně emancipační	Moderní společnost (19. – 20. stol.)
VII.	Preventivně integrační	Postmoderní společnost (konec 20. stol.)
VIII.	Nevyřazování, inkluzivita	Začátek 21. století

Příklad diagnostiky zrakové percepce u chlapce

Vnímání prostoru, prostorových vztahů		Školní rok:			
		datum			
		10/2008			
dítě se v neznámém prostředí pohybuje	nejistě – 0 bodů	1			
	s jistotou – 1 bod				
dítě při pohybu ve skupině do ostatních dětí často	naráží – 0 bodů	1			
	nenaráží – 1 bod				
dítě při změnách ve známém prostředí do nábytku	naráží – 0 bodů	1			
	nenaráží – 1 bod				
dítě je při zvládání terénních nerovností	nejistě – 0 bodů	0			
	jisté – 1 bod				
dítě se při sestupu se schodů	bojí – 0 bodů	0			
	nebojí – 1 bod				
dítě při pozorování konkrétních předmětů určit bližší a vzdálenější předměty	nedovede – 0 bodů	0			
	dovede – 1 bod				
Dosažený počet bodů		3			
Poznámka: 10/2008 Při zvládání terénních nerovností má potíže se spodním horizontem, často zakopává o terénní nerovnosti, při scházení se schodů nedovede odhadnout hloubku. Předměty v dálce těžko identifikuje.					

Vizuálně motorická koordinace		Školní rok:			
		datum			
		10/2008			
dítě při koulení (házení) míčem míří	nepřesně – 0 bodů	0			
	presně – 1 bod				
dítě do před ním ležícího míče nohou	nekopne – 0 bodů	0			
	kopne – 1 bod				
dítě správný směr světelného bodu na stěně rukou	neukáže – 0 bodů	1			
	ukáže – 1 bod				
dítě rukou světelný bod na koberci	nechytí – 0 bodů	1			
	chytí – 1 bod				
dítě nohou světelný bod na koberci rychle	nezašlápne – 0 bodů	1			
	zašlápne – 1 bod				
dítě mírně hozený míč ze 3 metrů	nechytí – 0 bodů	0			
	chytí – 1 bod				
Dosažený počet bodů		3			
Poznámka: 10/2008 Koordinace oko – ruka, oko -noha není přesná.					

Zrakové analyticko-syntetické činnosti včetně schopnosti rozlišovací		<i>Školní rok:</i>			
<i>datum</i>		<i>10/2008</i>			
dítě určit ve správném pořadí tři předměty, na které ukázal světelný bod	nedovede – 0 bodů	0			
	dovede – 1 bod				
dítě odlišit jemnější rozdíly při porovnávání dvou předmětů	nedovede – 0 bodů	0			
	dovede – 1 bod				
dítě vyhledat stejné tvary mezi tvary podobnými	nedovede – 0 bodů	0			
	dovede – 1 bod				
dítě jednoduché puzzle	nesloží – 0 bodů	0			
	složí – 1 bod				
dítě tangramy podle předlohy	nesloží – 0 bodů	0			
	složí – 1 bod				
dítě, to co nepatří do řady	neodliší – 0 bodů	0-1			
	odliší – 1 bod				
dítě pojmenovat obrázky (tvary) seskupené do řady	nedovede – 0 bodů	0-1			
	dovede – 1 bod				
Dosažený počet bodů		1			
Poznámka: 10/2008 0-1 proto, že záleží na obtížnosti, jemné rozdíly nepoznává, geometrické tvary v řadě nepojmenuje (kognice?)					

Zraková ostrost		<i>Školní rok:</i>			
		<i>datum</i>			
		10/2008			
dítě izolovaný jednoduchý obrázek pojmenovat	nedovede – 0 bodů	1			
	dovede – 1 bod				
dítě na vzdálenost 5m jednoduchý obrázek určit	nedovede – 0 bodů	0-1			
	dovede – 1 bod				
dítě předmět, na který směřuje světelný bod určit	nedovede – 0 bodů	1			
	dovede – 1 bod				
dítě na vzdálenost 5m polohu E (správný směr E)	neurčí – 0 bodů	0-1			
	určí – 1 bod				
dítě tečky přesně podle předlohy	nespojuje – 0 bodů	0			
	spojuje – 1 bod				
dítě stejnorodé body správně	nespojí – 0 bodů	0			
	spojí – 1 bod				
dítě třídí drobné předměty	nesprávně – 0 bodů	0-1			
	správně – 1 bod				
dítě vypichuje	nepřesně – 0 bodů	0			
	přesně – 1 bod				
dítě navlékat korálky na drátek	není schopné – 0	1			
	je schopné – 1 bod				
dítě pracovat na lince	nedovede – 0 bodů	0-1			
	dovede – 1 bod				
Dosažený počet bodů		5			
Poznámka: 10/2008 Když je třídění ve spojení s barvou, značně nepřesné. Drobné práce na blízko s okluzí též nepřesné, zaostření do dálky také problematické.					

Vnímání barev		Školní rok:			
		<i>datum</i>			
		10/2008			
dítě barvu červenou od zelené (tříděním)	neodliší – 0 bodů	0-1			
	odliší – 1 bod				
dítě barvu modrou od žluté (tříděním)	neodliší – 0 bodů	0-1			
	odliší – 1 bod				
dítě barvu bílou od šedé (tříděním)	neodliší – 0 bodů	1			
	odliší – 1 bod				
dítě různorodé předměty podle předem určené barvy	nevyhledá – 0 bodů	0			
	vyhledá – 1 bod				
dítě třídít různé odstíny jedné barvy (nejde o pojmenování)	nedovede – 0 bodů	0			
	dovede – 1 bod				
Dosažený počet bodů		2			
<p>Poznámka:</p> <p>10/2008</p> <p>Stále nezná názvy základních barev, syté barvy správně roztřídí, nepojmenuje je však.</p> <p>V třídění odstínů jsou nepřesnosti, rovněž značné nepřesnosti v přiřazování barev. Záleží na úhlu pohledu.</p> <p>Doporučujeme vyšetření barvocitu!</p>					

autorkou formuláře Dagmar Fidlerová

Speciálně pedagogická diagnostika dítěte se zrakovým postižením

Jméno, příjmení dítěte:

Datum narození:.....Rodné číslo:.....

<p>Zraková vada:.....</p> <p>.....</p> <p>Stupeň postižení:.....</p> <p>Omezení:.....</p> <p>.....</p>

Bydliště:.....telefon:.....

Zdravotní pojišťovna:.....

Pediatr:.....

Odborný lékař:.....

Do speciální oční třídy zařazeno od:.....

V péči speciálních pedagogů:.....

.....

V péči ortoptické sestry:.....

Osobní anamnéza dítěte: (*těhotenství matky, jeho průběh, porod a poporodní stav dítěte, prodělaná onemocnění dítěte, úrazy, alergie, nemocnost, výrazné odchylky psychomotorického vývoje, zvláštní emocionální či verbální projevy dítěte, jeho adaptabilita, lateralita...*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rodinná anamnéza: (*úplnost či neúplnost rodiny, věk rodičů, jejich vzdělání, sourozenci, sociální úroveň rodiny, kvalita rodinného prostředí, výskyt dědičných chorob v rodině, výskyt alkoholismu, drogové či jiné závislosti v rodině...*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I. Zraková percepce	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
zraková ostrost – vísus									
zraková pozornost									
zraková paměť									
schopnost zrakové analýzy									
schopnost zrakové syntézy									
vnímání barev									
Poznámky:									

Stupně hodnocení II.–IX.: značí se číselnou řadou 1 - 5, přičemž 5 vyjadřuje maximální kvalitu.

II. Hrubá motorika	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
orientace v prostoru									
koordinace pohybů									
chůze s jistotou									
chůze po schodech									
běh s jistotou									
běh v nerovném terénu									
rovnováha na jedné noze									
hází správně míč									
chytá správně míč									
obratnost									
umí kotoul vpřed									
vyhledává pohyb									
dosažený počet bodů									
Svalový tonus:									
Poznámky:									

III. Jemná motorika	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
koordinuje pohyb ruky – oka									
správně drží tužku									
úroveň grafomotoriky									
úroveň kresby lidské postavy									
obsahová stránka kresby									
ovládá techniku střihání									
ovládá techniku vytrhávání									
skládá podle předlohy									
navléká korále									
vyšívá, vypichuje									
modeluje									
dosažený počet bodů									
Lateralita: Poznámky:									

IV. Sebeobsluha, návyky	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
umí se svléknout									
umí se obléknout									
umí kličku na tkaničce									
zapíná a rozepíná knoflíky									
dbá na úpravu zevnějšku									
při úklidu je samostatné									
jí samostatně lžící									
jí samostatně příborem									
při stolování udržuje čistotu									
uklízí po sobě nádoby									
odmítá pokrmy									

WC používá samostatně									
udržuje čistotu při spánku									
umí si umýt ruce									
umí si vyčistit nos									
dosažený počet bodů									
Poznámky:									

V. Sociální chování a emocionální projevy	<i>Školní rok:</i>			<i>Školní rok:</i>			<i>Školní rok:</i>		
<i>Datum:</i>									
je smutné - veselé									
je bázlivé - nebojácné									
je sociálně nepřizpůsobivé - přizpůsobivé									
nepozná, kdy se chová špatně - pozná									
při volné hře se nebaví - dobře se baví									
potřebuje stálou pomoc učitelky - nepotřebuje									
nerozlišuje tykání a vykání - rozlišuje									
neschopné empatie - schopné									
citově nevyrovnané - vyrovnané									
dosažený počet bodů									
Poznámky:									

VI. Práceschopnost	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
je schopno převzít pracovní úkol									
je schopno soustředit se									
má pracovní výdrž									
má přiměřené pracovní tempo									
úspěšnost při plnění vzděl. programu									
dosažený počet bodů									
Poznámky:									

VII. Rozumové schopnosti	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
umístí předměty v prostoru podle pokynů									
orientace v rovině									
pravolevá orientace									
orientuje se v čase									
určuje vlastnosti předmětů									
třídí podle předem dané vlastnosti									
uspořádává podle zadaných kritérií									
přiřazuje podle zadaných kritérií									
porovnává									
zná části lidského těla									
zná základní geometrické tvary									
zná základní barvy									
orientuje se v číselné řadě									
dosažený počet bodů									
Poznámky:									

VIII. Řečové schopnosti	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
přirozeně komunikuje									
má správnou výslovnost									
tvoří dobře věty									
řeč je plynulá									
má bohatou slovní zásobu									
reprodukuje známé pohádky									
přednáší básně, říkadla									
dosažený počet bodů									
Nesprávná výslovnost hlásek: Logopedická péče: Poznámky:									

IX. Sluchová percepce	Školní rok:			Školní rok:			Školní rok:		
<i>Datum:</i>									
rozlišuje zvuky									
reaguje na verbální projev									
dělí slova na slabiky									
určí počet slabik									
rozliší krátké x dlouhé slabiky									
určí hlásku na začátku slova									
určí hlásku na konci slova									
dosažený počet bodů									
Poznámky:									

Posouzení školní zralosti

(závěr z pozorování, výsledky testů, hodnocení portfolia)

Dítě je připravené pro vstup do školy:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dítě je připravené pro vstup do školy s výhradami v oblasti:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dítě není připravené pro vstup do školy:.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

autorkou formuláře Dagmar Fidlerová

Pleoptické přístroje

K jednoduchým přístrojům pro aktivní pleoptiku (aktivní cvičení tupozrakého oka) patří lokalizátor a korektor. Cvičení tupozrakého oka se provádí na těchto přístrojích vždy v brýlích s použitím okluze dle rozpisu oční ho lékaře. Metoda minimální okluze vedoucího oka se provádí na tzv. CAM přístroji, kdy se tupozraké oko rozvíčuje pomocí vyměnitelných kotoučků se šachovnicovým polem.

Lokalizátor

Lokalizátor je přístroj, na kterém dítě zakrývá prstem nebo ukazovákem otvory v kovové destičce, které ortoptistka postupně rozsvěcuje. Velikost otvorů se dá měnit od největších k nejmenším překládáním různých destiček, na kterých jsou i různé vzory či obrázky, které znesnadňují hledání světelek. Rovněž u světelek se dá nastavit různá intenzita světla. Dítě musí zvládnout přesnou lokalizaci rozsvíceného světylka.



Korektor

Na korektoru dítě obtahuje kovovou tužkou obrázky, vyryté na kovové desce. Tužka je zapojená do proudového okruhu a na přetáhnutí kontury obrázku je dítě upozorněno světelným a zvukovým signálem. Korektor se používá až po dokonalém zvládnutí cvičení na lokalizátoru.

Campbellův zrakový stimulátor (CAM)

Je to tzv. metoda minimální okluze vedoucího oka, kterou původně navrhl fyziolog Fergus W.



Campbell v roce 1978. Dítě se mělo týdně pouze po dobu 7 minut dívat amblyopickým okem na otáčející se terč s černobílými pruhy CAM stimulátoru.

Kolektivem lékařů z Hradce Králové byly pruhy změněny v šachovnici se zmenšujícími se šachovými poli. Přístroj obsahuje 7 terčů, každý terč se otočí dokola za jednu minutu. Na plexikrytu nad otáčejícím se kotoučem si dítě může kreslit smazatelnou tužkou jednoduché obrázky nebo se jen na terč dívá. Po serii 9 – 13

cvičení nastává zlepšení, ale zjistilo se, že během léčby i po ní je nutno dávat okluzi vedoucího oka celodenně, ne pouze 7 minut týdně během cvičení na CAM přístroji, jak se původně uvádělo.

Ortoptické přístroje

Ortoptická terapie spočívá v nápravě a výcviku porušeného jednoduchého binokulárního vidění při současném přímém postavení očí. Jsou cvičeny tedy obě oči, nepoužívá se okluzor. Terapie se provádí na ortoptických přístrojích. Předpokladem pro ortoptické cvičení je vyrovnaná zraková ostrost (rozdíl vidění mezi oběma očima nemá přesahovat 3 řádky), centrální fixace obou očí, normální retinální korespondence, normální pohyblivost obou očí, žádná nebo jen malá úchylka, ortoptický věk 4-8 let, normální inteligence a spolupráce dítěte. Každý ortoptický přístroj je založen na disociaci, tj. rozdělení obrazů obou očí. Každé oko se dívá na poněkud odlišný obrázek.

Troposkop (synoptofor)

Troposkop (synoptofor) je nejdůležitější diagnostický i terapeutický ortoptický přístroj. Do zcela oddělených kovových tubusů se dávají obrázky, které dítě musí spojovat. V troposkopu je největší disociace. Před cvičením se nastaví pupilární distance dítěte (vzdálenost středů zornic), podpěrka brady musí být umístěna tak, aby oči byly přesně před okulátory

troposkopu. Všechny stupnice, horizontální, vertikální i šikmá, musí být na 0 stupni. Ortoptistka pečlivě sleduje při každém cvičení rohovkové reflexy dítěte.

- Při cvičení odtlumování se ramena troposkopu nastaví od objektivní úchytky cvičeného dítěte. Do tubusů se zasunou obrázky pro superpozici. Světlo před vedoucím okem se ztlumí a osciluje se obrázkem tak dlouho, až dítě vidí oba obrázky současně. Pohybující se obrázek je vnímán lépe než obrázek nehybný. Na synoptoforu se provádí totéž, cvičení je však ulehčeno tím, že je oscilace obrázku automatická.



- Při cvičení superpozice se ramena troposkopu nastaví opět do objektivní úchytky cvičeného dítěte, do tubusů se zasunou obrázky pro periferní superpozici. Dítě se opakovaně snaží při oscilaci obrázku před utlumujícím okem nestejně obrázky překrýt. Může se provádět i tzv. lov na troposkopu. Obě ramena troposkopu se uvolní, ortoptistka pohybuje jedním ramenem troposkopu kolem objektivní úchytky s obrázkem např. divadélka, dítě pohybuje druhým ramenem s obrázkem kašpárka a má opakovaně umístit kašpárka do divadélka. Ortoptistka přitom kontroluje správnost rohovkových reflexů.
- Při cvičení fúze se do tubusů zasunou obrázky pro fúzi I. Dítě má opakovaně spojovat oba obrázky, při čemž ortoptistka provádí oscilaci obrázku před tím okem, jehož kontrolní značka se dítěti ztrácí tak dlouho, až dítě bezpečně vidí jeden obrázek s oběma kontrolními značkami i bez oscilace. Pak se cvičí podobně s obrázky pro fúzi II. a III. Kinetická retinální stimulace, kdy se obrázky pro fúzi II. zafixují v subjektivní úchytky dítěte. Uvolní se střední šroub troposkopu tak, že se spojené obrázky mohou pohybovat do stran v nastavené úchytky. Dítě musí udržet obrázky spojeny, zatímco ortoptistka pohybuje rameny do stran a exkurzi pohybů stále zvětšuje. Při rozvojování obrázků lze ještě obrázkem před utlumujícím okem oscilovat, tím se dosáhne toho, že dítě udrží obrázky spojeny ve větším rozsahu.
- Cvičení šířky fúze děláme s obrázky pro fúzi II. Dítě obrázky v subjektivním úhlu spojí, pak ortoptistka nebo dítě samo pomalým pohybem stranových šroubů posunuje obrázky symetricky buď dovnitř nebo zevně tak dlouho, až se spojené obrázky

rozdvojí nebo se ztratí kontrolní značka jednoho oka. Stálým opakováním cvičení s vynaložením určitého úsilí se musí dítě snažit udržet obrázky co nejdéle spojeny. Cvičí se vždy šířka fúze opačného směru, než je úchylka. Správně má být fúze rozložena kolem 0 st. v kladné i záporné zóně. Do ortoptického záznamu zapisujeme vždy úhel fúze (úhel fúze +10st.až -4st., tzn. šířku fúze 14 st.)

- Při cvičení stereopse do ramen troposkopu zasuneme obrázky pro stereopsi. Dítě má popisovat, co na obrázcích vidí, správně prostorově lokalizovat jednotlivé obrázky, nebo jejich detaily.

Cheiroskop

Cheiroskop se používá především k odtlumování a nácvičku superpozice. Děti na něm cvičí s brýlemi (pokud mají dioptrie) bez okluze. Jako přípravu před cvičením na cheiroskopu může dítě doma přes průhledný papír obkreslovat kontury obrázků z omalovánky nebo časopisů.



Vodorovná pracovní podložka má na jedné straně svislou předložku s rámečkem, do kterého se zasunují obrázky. Předložka se může přestavit na jednu i druhou stranu pro praváky i leváky. Disociace obrázků obou očí je provedena šikmým zrcadlem, v němž se zobrazuje jednoduchý obrázek předlohy, který dítě vidí na vodorovné podložce. Přes okuláry s čočkami, jejichž ohnisko je na podložce (čočky v okulárech mají sílu obvykle +8 dpt na vzdálenost podložky od okulárů 12cm) vidí dítě jedním okem

obrázek předložky, druhým papír na podložce a špičku tužky, kterou má obrázek obkreslit. K tomu, aby dítě přesně obrázek obkreslilo, musí použít současně obě oči. Kreslí-li obrázek podle předlohy z paměti, to znamená, že se obě oči ve vidění střídají, je výsledný obrázek větší nebo menší. Nakreslený obrázek je na podložce vždy posunut ve směru úchylky dítěte, u ezotropie směrem dovnitř k zrcadlu u exotropie zevně, při hypertropii nahoru, při hypotropii dolů. Ortoptistka může kontrolovat správnost obrázku třemi způsoby:

- Před cheiroskop si na stůl položí zrcátko, ve kterém vidí oči dítěte. Ty musí být při kreslení nehybné, dítě nesmí alternovat.
- Položí si obrázek předlohy a dítětem nakreslený obrázek na sebe a zkontroluje jejich obrysy proti oknu, obrázky se musí shodovat.
- Podívá se sama do okulárů cheiroskopu, posune si obrázek na podložce podle svých paralelních očí tak, aby se oba obrázky kryly a zkontroluje, zda se shodují.

Pokud je dítě malé a neumí ještě malovat, lze provádět na cheiroskopu tzv. lov na příklad motýla do síťky. Sestra posunuje kovového motýla na kovové tyčince po svislé předložce, dítě vidí pomocí zrcadla motýla na podložce a chytá ho do kovové síťky, připevněné na kovové tyčince. Velikost motýla a síťky se postupně zmenšuje (sada motýlů a sítěk různé velikosti).

Brewsterův – Holmesův stereoskop

Slouží ke cvičení fúze, její šířky a zjišťování stereoskopického vidění. V okuláru jsou čočky +5dpt., jejichž středy jsou posunuty zevně, takže mají prizmatický efekt. Na liště je umístěna svislá dřevěná přepážka, rozdělující obrazy obou očí. Po liště se pohybuje nosič s obrázky, jejichž středy jsou neměnné, vzdálenost mezi středy obrázků je 60mm. Obrázky jsou dvojího druhu, fúzní a stereoskopické – založené na posunu od středu nebo na stereoskopickém zrcadlovém lesku černé a bílé barvy.

Dítě v určitém místě lišty fúzní obrázky spojí. Obrázky má udržet spojeny i při posouvání nosiče s obrázky směrem k očím i směrem od očí, čímž se cvičí šířka fúze. Vzhledem k prizmatickému efektu čoček v okulárech se přibližováním spojených fúzních obrázků cvičí záporná šířka fúze, jejich oddalováním kladná šířka fúze.



Teprve po nácvičku šířky fúze se vkládají do nosiče obrázky pro stereopsi a dítě se opakovaně vyzývá, aby obrázky podrobně popisovalo.

Vergenční stereoskop



Slouží stejnému účelu jako stereoskop Brewsterův – Holmesův. Výhodou je, že mimo přibližování a oddalování obrázků od oka se navíc může měnit vzdálenost středů obrázků. Nevýhodou obou stereoskopů je nemožnost cvičení větší amplitudy fúze a značně obtížná kontrola rohovkových reflexů.

STATUTÁRNÍ MĚSTO PARDUBICE
MAGISTRÁT MĚSTA
ODBOR KOMUNITNÍCH SLUŽEB



Č. j.: MmP 29293/2011 OKS

Vážená paní
Mgr. Dagmar Fidlerová
Wintrova 1123
530 03 Pardubice

V Pardubicích 22. dubna 2011

Potvrzení o řešení a koordinaci projektu zrakového screeningu

Vážená paní magistro,


potvrzuji tímto, že Mgr. Dagmar Fidlerová je řešitelkou a koordinátorkou projektu zrakového screeningu předškolních dětí po názvem „Mít oči k vidění“, který je realizován na území města Pardubice.

Tento projekt probíhá úspěšně již třetím rokem a Radou města Pardubic byl zařazen mezi významné a tradiční akce, které chce město i nadále podporovat.

Potvrzení se vydává pro účely rigorózní práce.

S pozdravem

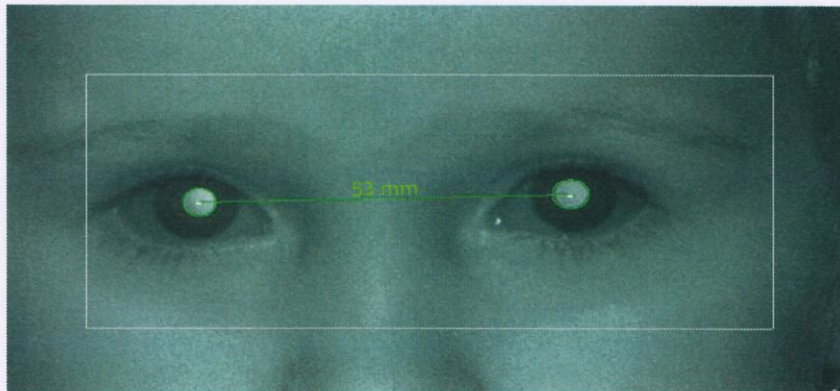
Statutární město Pardubice
Magistrát města
odbor komunitních služeb
Pernštýnské nám. 1
530 21 Pardubice
-6-



Mgr. Ivana Liedermanová
vedoucí odboru

Potvrzení o vyšetření

Příjmení:
 Jméno: **Katerina**
 Datum narození: **26/03/2007**
 Datum měření: **15/03/2011**



Pravé oko

Levé oko

	Sférický ekvivalent [dpt]	
	+2,75 +0,25	
	Refrakce [dpt]	
	+2,75 -0,25 71° +0,25 0,00 n/a	
	Asym. rohovkových reflexů [°]	
	Symetrie (0) 1,7 (20) Asymetrie	
	Zornice [mm]	
	4,5 4,5	

Kritéria měření

Vyšetřit podrobněji

Anisotropie	Sférický ekvivalent $\geq 1,00$ dpt	Ano
Astigmatismus	Cylindr $\geq 1,00$ dpt	Ne
Hyperopie	Sférický ekvivalent $\geq 1,00$ dpt	Ano
Myopie	Sférický ekvivalent $\geq 1,00$ dpt	Ne
Asym. rohovkových	Asymetrie $\geq 5,0$ °	Ne
Anisokorie	Zornice $\geq 1,0$ mm	Ne

Toto měření je součástí očního vyšetření. Screening nenahrazuje kompletní vyšetření oftalmologem, nebo optometristou. Zrak se postupem času mění, proto by měření mělo být prováděno v pravidelných intervalech.

Měření provedeno v:
 MS Mladých
 Pokorna



Vážení rodiče!

Vaše dítě prošlo zrakovým screeningem a na základě naměřených hodnot dostalo do zdravotního průkazu červené razítko s informací, že je nutné další dovyšetření zraku očním lékařem. **Neobávejte se, Vaše dítě může mít zdravý zrak i v případě červeného razítka, ovšem další dovyšetření je nutné!** Své dítě proto objednejte co nejdříve k dětskému očnímu lékaři a vezměte s sebou certifikát ze zrakového screeningu. Oční lékař posoudí naměřené hodnoty a dovyšetří zrak Vašeho dítěte.

Pro rychlé objednání a dovyšetření Vašeho dítěte nabízíme telefonní čísla spolupracujících dětských očních lékařů:

MUDr. Adámková (PKN, a.s.)	- 466 015 113,
MUDr. Jiráková (Rokycanova)	- 466 512 156,
MUDr. Voženílková (Na Labišti)	- 466 647 352,
MUDr. Ševečková (Holubova)	- 466 264 234,
MUDr. Novák (Na Labišti)	- 466 647 352,
MUDr. Popelka (Poliklinika KOLF)	- 466 753 235.

Pokud však navštívíte jiného očního lékaře, prosíme Vás, abyste výsledky vyšetření nahlásili na telefonní číslo [777 656 037](tel:777656037) nebo na email daqfid@volny.cz. Výsledky dovyšetření zraku Vašeho dítěte jsou důležité nejen pro zhodnocení projektu zrakového screeningu, ale i pro zajištění další následné péče o zrak dětí v regionu Pardubice.

Děkujeme



Vážení rodiče,

přečtěte si, prosím, pozorně informace ohledně zrakového screeningu předškolních dětí v Pardubicích. **Preventivní vyšetření zraku dětí v naší mateřské škole bude probíhat ve středu 20.4. 2011. Tento den přineste i zdravotní průkazy Vašich dětí.**

Děkujeme



Vážení rodiče!

Statutární město Pardubice na svém území již třetím rokem finančně hradí unikátní projekt preventivního vyšetření zraku předškolních dětí pod názvem „Mít oči k vidění“. V roce 2011 se bude týkat hlavně nově nastoupených dětí do mateřské školy.

- **V případě, že máte zájem o preventivní vyšetření zraku svého dítěte, které nastoupilo nově do mateřské školy ve školním roce 2010/2011, prosím, vyplňte formulář „Souhlasu se zrakovým screeningem“.**
- Pokud je nahlášené dítě v den zrakového screeningu v MŠ nepřítomné, bude bezplatně vyšetřeno v náhradním termínu v rámci tzv. „**Screeningových dnů sdružení PROZRAK**“ v Pardubicích.
- Děti, které zrakovým screeningem již jednou prošly, ale jejich rodiče se domnívají, že došlo ke zhoršení zraku, mohou své dítě též objednat na bezplatné preventivní vyšetření v rámci „Screeningových dnů sdružení PROZRAK“.
- Na „Screeningové dny sdružení PROZRAK“ však musíte své dítě předem telefonicky objednat, bude Vám sděleno místo, den a hodina preventivního vyšetření zraku.
- **Objednává se každé pondělí od 17.00hod do 19.00hod na telefonu 466 614 645 nebo na mobilu 777 656 037.**

Jak probíhá vyšetření zraku dítěte

Na oči dítěte se zacílí kamera ze vzdálenosti jednoho metru, která snímá odraz infračerveného světla od očního pozadí. Na obrazovce kamery je nakreslen obličej panáčka. Je dobré, když dítě zaměří zrak právě do středu obrazovky, kde se nachází nosík tohoto panáčka. Kamera má navíc doprovodné světelné a zvukové efekty, které dokáží upoutat pozornost dítěte po celou dobu měření.



Paní učitelky či rodiče mohou pomoci vyšetření, když děti seznámí s motivační básničkou:

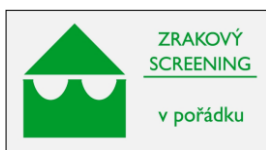


Kouká na mě panáček,
ten má ale frňáček,
jako knoflík veliký
a udělá chi-chi-chi.

Na malé děti se panáček pouze zasměje, předškolní děti mohou plnit úkol, třeba po vyšetření zraku nakreslit tvar nosíku panáčka.

Vážení rodiče!

Vaše dítě, bude procházet zrakovým screeningem a dostane do svého zdravotního průkazu pod kolonku „Další sdělení, poznámky“ na straně 23 – 24 razítko s logem screeningu.



Dítě, jehož zrak bude v pořádku, dostane razítko zelené barvy s touto psanou informací.



Dítě, které bude doporučeno k dalšímu vyšetření zraku, dostane razítko barvy červené a psanou informaci, že je nutné další dovyšetření zraku očním lékařem.

Pokud však dítě na základě naměřených hodnot dostane do zdravotního průkazu červené razítko s informací, že je nutné další dovyšetření zraku očním lékařem, neobávejte se. **Vaše dítě může mít zdravý zrak i v případě červeného razítka, ovšem další dovyšetření je nutné!** Své dítě proto objednejte co nejdříve k dětskému očnímu lékaři a vezměte s sebou certifikát ze zrakového screeningu. Oční lékař posoudí naměřené hodnoty a dovyšetří zrak Vašeho dítěte. Pro rychlé objednání a dovyšetření Vašeho dítěte nabízíme telefonní čísla spolupracujících dětských očních lékařů.

Pokud však navštívíte jiného očního lékaře, prosíme Vás, abyste výsledky vyšetření nahlásili na telefonní číslo [777 656 037](tel:777656037) nebo na email dagfid@volny.cz. Výsledky dovyšetření zraku Vašeho dítěte jsou důležité nejen pro zhodnocení projektu zrakového screeningu, ale i pro zajištění další následné péče o zrak dětí v regionu Pardubice.

Děkujeme



**Pardubická krajská nemocnice a.s.
dětské oddělení**

primář MUDr. Vladimír Němec, Ph.D.
vladimir.nemec@nemocnice-pardubice.cz
vrchní sestra Bc. Bočková Eva
eva.bockayova@nemocnice-pardubice.cz

V Pardubicích 23.9. 2010

**Věc: Vyjádření k projektu
„Screening zrakových vad u dětí předškolního věku ve městě Pardubice“.**

Pediatric je jedním z základních medicínských oborů. Nejdůležitější odlišností od ostatních základních oborů (interna, chirurgie, gynekologie) je její preventivní zaměření. Základním způsobem ovlivnění zdraví celé dětské populace je využití skrininkových metod k časnému odhalení možných vrozených vývojových vad případně změn funkce jednotlivých orgánů. Včasným léčebným zásahem při zjištění odchylek od normy je možné buď zlepšení samotné funkce postiženého orgánu nebo zcela úplné napravení porušené funkce.

Kromě závazných vyšetření (PKU, SKH, CAH, VVV kyčlí, katarakta) se na porodnici v Pardubicích provádí další vyšetření, která nejsou povinná a jsou prováděna pouze na několika pracovištích v České republice. Provádíme – ultrazvukové vyšetření ledvin k včasnému zachytu vad ledvin a vylučovacích močových cest, vyšetření otoakustických emisí k včasnému zachytu poruch sluchu.

Skrininkové vyšetření zrakových vad u dětí ve věku 3 – 6 let je dalším rozšířením preventivní péče o dětskou populaci v Pardubicích. Včasný zachyt zrakových vad umožní co nejdříve zahájit léčbu v době, kdy je tato léčba ve většině případů úspěšná a to významně úspěšnější než v pozdějším věku. Využitím zakoupené techniky je zachyt odchylek ve vidění mnohem přesnější než „klasický způsob“ vyšetření v rámci preventivních prohlídek u praktického lékaře pro děti a dorost, což prokázalo i zhodnocení prvních výsledků. Na základě našich výsledků v Pardubicích by bylo později možné rozšíření této metody do celého Pardubického kraje.

Považuji tuto aktivitu za další významný preventivní krok v oblasti pediatrie a doporučuji její podporu všemi zúčastněnými i podporu státních institucí zabývajících se zdravotnictvím.

MUDr. Němec Vladimír, Ph.D.
primář dětského oddělení
Pardubická krajská nemocnice a.s.

MUDr. Vladimír Němec

Oční oddělení
Pardubická krajská nemocnice a.s.
Primář doc. MUDr. Jan Novák, CSc.
tel.466 015 101
jan.novak@nemocnice-pardubice.cz

V Pardubicích 30.9. 2010

Věc: Vyjádření k projektu
„Screening zrakových vad u dětí předškolního věku ve městě Pardubice“.

Refrakční (lámavé) oční vady a šilhání jsou vady, které postihují populaci asi v 7mi procentech. Oba typy vad jsou v naprosté většině případů léčitelné s velmi vysokým procentem úspěšnosti, ale jen tehdy, jsou-li objeveny včas, tzn. v předškolním věku. S pozdějším stanovením vady úspěšnost její léčby prudce klesá. Odhalování těchto vad je třeba se systematicky a trvale věnovat. U některých dětských pacientů je třeba vyšetření opakovat (špatná spolupráce, nespolehlivá kritéria vyšetření, vývoj vady v čase).

Preventivní vyšetření zrakových vad u dětí předškolního věku, které se pravidelně opakuje tak, aby screeningem prošly všechny, tedy nejen školkové děti v Pardubicích a později i v celém kraji, bude navazovat na péči, která má v našem regionu velmi dobrou tradici a byla již léty prověřena (MUDr. Košťál, MUDr. Voženílková, MUDr. Řezníčková). Následná specializovaná péče je poskytována v rámci očního oddělení PKN a.s. nebo u dalších oftalmologů v regionu. Organizační vazbu na pediatriickou péči v regionu považuji za velmi logický a dobrý krok, který pomůže podchytit všechny děti. Prozatímní roční zkušenosti s prováděním screeningu prokázaly vysoké procento brýlových vad u předškolní populace a jsou důvodem k pokračování a rozšíření projektu.

Vyjadřuji tomuto projektu podporu a žádám o podporu od ostatních subjektů v procesu zúčastněných. Děkuji.

MUDr. Hana Adámková
zástupce primáře očního oddělení
Pardubická krajská nemocnice a.s.
hana.adamkova@nemocnice-pardubice.cz
tel. 466 015 107 nebo 466 015 113





Vážení rodiče!

Vaše dítě bylo nepřítomné ve dnech, kdy v mateřské škole probíhalo preventivní vyšetření zraku. Nabízíme Vám náhradní termín preventivního vyšetření zraku v rámci „Screeningových dnů sdružení PROZRAK“, které je rovněž bezplatné. Své dítě však musíte předem telefonicky objednat, bude Vám sděleno místo, den a hodina preventivního vyšetření zraku.

Objednáváme každé pondělí od 17.00hod do 19.00hod.

telefon: 466 614 645

mobil: 777 656 037



Zrakový screening

Zrakový screening

Dotazník ke zrakovému screeningu

Cílem tohoto dotazníku je zmapování názorů ředitelek MŠ na zrakový screening a nalezení optimálního organizačního opatření pro jeho průběh v mateřských školách tak, aby co nejméně narušoval běžný denní režim dětí.

1. Na Vaší MŠ právě proběhl zrakový screening. Dle Vašeho názoru zrakový screening předškolních dětí má nadále probíhat

- na půdě mateřských škol
- ve specializovaných zdravotnických zařízeních
- jinde (uveďte, prosím, kde).....

.....

2. Narušil zrakový screening běžný režim Vaší mateřské školy

- úměrně významu zrakového screeningu
- míra zatížení MŠ byla větší než jeho význam

3. V případě, že zrakový screening bude nadále probíhat v MŠ, máte návrh na zlepšení jeho organizace?

- nemám, s průběhem jsem byla spokojená
- nemám, i když s průběhem jsem nebyla spokojená
- mám tento návrh na zlepšení organizace:.....

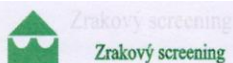
.....
.....

4. Přípomínky ke zrakovému screeningu (nedostatky, nápady, jiné)

.....
.....
.....

Děkuji Vám za čas, který jste věnovala vyplnění tohoto dotazníku

Mgr. Dagmar Fidlerová



Preventivní vyšetření zraku předškolních dětí

Mám zájem o preventivní vyšetření zraku svého dítěte a na základě zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, svým podpisem dávám souhlas sdružení PROZRAK, Wintrova 1123, 530 03 Pardubice, aby shromažďovalo, zpracovávalo a uchovávalo osobní údaje (včetně rodného čísla) mého dítěte potřebné pro účely projektu „Mít oči k vidění“.

	Příjmení a jméno dítěte	Datum narození	Zraková vada v rodině	Příjmení a jméno rodiče	Podpis rodiče
1.			Ano / Ne		
2.			Ano / Ne		
3.			Ano / Ne		
4.			Ano / Ne		
5.			Ano / Ne		
6.			Ano / Ne		
7.			Ano / Ne		
8.			Ano / Ne		
9.			Ano / Ne		
10.			Ano / Ne		
11.			Ano / Ne		
12.			Ano / Ne		
13.			Ano / Ne		
14.			Ano / Ne		
15.			Ano / Ne		
16.			Ano / Ne		
17.			Ano / Ne		
18.			Ano / Ne		
19.			Ano / Ne		
20.			Ano / Ne		
21.			Ano / Ne		
22.			Ano / Ne		
23.			Ano / Ne		
24.			Ano / Ne		
25.			Ano / Ne		

ok - zrak v pořádku

0 - pozitivní záchyt Plusoptixem

R - již v péči očního lékaře před screeningem

KT - pozitivní krycí test

- 1 - všechna měření proběhla v pořádku
- 2 - rozdíl refrakce hodnotí obou očí je menší než 0,75 dpt.
- 3 - cylindrická hodnota každého oka je menší než 0,75 dpt.
- 4 - rozdíl refrakce, kdy hodnota každého oka je mezi -0,75 a +0,75 dpt.
- 5 - rozdíl velikosti zorníček je menší než 1,0 mm.

rodné číslo	přijmení a jméno	ok	Z	1	2	3	4	5	KT	MUDr.	vada	Následné kontroly	datum scr.	MŠ	Poznámky
0000000000	Martin												10/09	Odborářů	nepřítomno
0000000000	Sárka	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Helena		0	X	X	X				Novák	amblyopie, BK, okluze		10/09	Odborářů	otec tupozraký
0000000000	Tereza	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Anastasia												10/09	Odborářů	nepřejí si scr.
0000000000	Michala	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Esther												10/09	Odborářů	nepřítomno
0000000000	Vojtěch		0			X				Voženilková	t.č. normální nález		10/09	Odborářů	KO před školou
0000000000	Oldřich												10/09	Odborářů	nepřítomno
0000000000	Radek	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Dominika	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Markéta	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Sára		0			X				Novák	t.č. normální nález		10/09	Odborářů	KO za 1R
0000000000	Tereza	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Jitka												10/09	Odborářů	nepřítomno
0000000000	Tomáš		0			X				Voženilková	t.č. normální nález		10/09	Odborářů	KO za 1R
0000000000	Martin	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Bára	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Michal		0			X				Novák	zatím bez BK, hraniční nález	2.zatím bez BK, ortop.+pleeop. cvičení	10/09	Odborářů	KO za 1/2R
0000000000	Martin		0			X	X			Voženilková	t.č. normální nález		10/09	Odborářů	KO za 1/2R
0000000000	Jakub	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Beáta	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Miroslav		0			X	X			Jiráková	t.č. normální nález		10/09	Odborářů	KO za 1R
0000000000	Jan		0			X				Jiráková	t.č. normální nález		10/09	Odborářů	KO za 1R
0000000000	Anna	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Jarmila		0			X				Voženilková	zatím bez BK, hypermetropie		10/09	Odborářů	KO za 1/2R
0000000000	Jan	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Filip		R								BK		10/09	Odborářů	nepřítomno
0000000000	Tadeáš	ok											10/09	Odborářů	
0000000000	Vojtěch												10/09	Odborářů	nepřítomno
0000000000	Linda		0			X				Novák	t.č. normální nález-změna	2. nelze změnit vizus, KO za 3M	10/09	Odborářů	KO za 1/2R
0000000000	Kateřina	ok											10/09	Odborářů	

Vyjádření doc. MUDr. Jana Nováka, CSc., přednosta očního oddělení KN Pardubice, a.s.,
krajského odborníka pro oftalmologii

V populaci se zvyšuje procentuální zastoupení dětí se zrakovými vadami (dáno vyšším počtem komplikovaných a rizikových těhotenství v posledních desetiletích). V současné komplikované ekonomické situaci, kdy není možno realizovat vyšší počet specializovaných tříd v mateřských školách, by CIP problém takto postižených dětí velmi efektivně řešil. Současný nedostatek ortoptických sester by mohlo oční oddělení v Pardubicích pomoci řešit zaškolením personálu do doby, než sestry získají patřičné odborné vzdělání. Projekt by navíc výrazně přispěl ke snížení zátěže rodičů v péči o takto postižené děti. Zřízení centra integrované péče (CIP) považuji v současné době, kdy se v důsledku populačně silnějších ročníků zvyšuje počet dětí se zrakovou vadou, za velmi přínosné opatření.

Projekt doporučuji

Pardubice 27.10.2010



doc. MUDr. Jan Novák, CSc

PARDUBICKÁ KRAJSKÁ NEMOCNICE, a.s.
Oční oddělení
Kyjevská 44, 532 03 Pardubice
tel.: 466 011 111
-7-

Fotodokumentace projektu „Cesta Pramínku kolem světa“



Kreslení ústy
(koordinace oko – ústa)



Poznávání předmětů hmatem
(procvičení hmatu)

1. Reeducace zraku v projektu

„Cesta Pramínku kolem světa“ je projekt vytvořený pro děti se zrakovým postižením, ale své uplatnění najde i v běžných třídách mateřských škol. Jsou v něm zastoupeny všechny činnosti - motorické, estetické i kognitivní, důležité místo zaujímá i reeducace zraku a rozvoj kompenzačního systému zrakově postižených dětí. Hry a činnosti se motivačně vážou k „Pramínku“ plynoucího světem a rozšiřují tak portfolium předchozí metodické části her a hravých činností. U jednotlivých činností jsou uvedeny i dílčí cíle s ohledem na specifické potřeby dětí, které mají zrakové postižení. Ze zásobníku činností a aktivit lze vybírat podle momentální situace a nálady. K projektu jsou přiloženy i námětové mapky, jak by činnosti a aktivity mohly probíhat v jednotlivých dnech. Některé činnosti a aktivity se opakují, neboť při realizaci projektu se ukázalo, že si činnosti děti oblíbily a opakovaně je vyžadovaly.

1.1 Cíl projektu a očekávané produkty

Cíl projektu:

- Reeducace dětí,
- rozvoj kompenzačního systému (zbylých smyslů, řeči, myšlení...),
- rozvoj poznatků dětí o bezprostředně blízkém i vzdálenějším okolí MŠ v souvislosti s ročním obdobím,
- vytvořit u dětí povědomí o existenci dalších zemí, které mají svá specifika,
- posílit vztah dětí k místu kde žijí,
- podpořit prosociální vztahy a
- zapojit rodiče do projektu.

Očekávané produkty:

- Masky na karneval, Moréna,
- výtvarná řada „Voda a život kolem ní“,
- fotodokumentace projektu, CD pro rodiče.

1.2 Podmínky pro plnění projektu

Mateřská škola se nachází v blízkosti toku řeky Labe. Téměř za humny se nachází soutok řeky Labe a Chrudimky, opodál je velký jez, který má dvě plavební komory pro nákladní lodě a parníky plovoucí po řece Labi. V bezprostředně blízkém okolí mateřské školy je několik slepých ramen Labe, obrostlých rákosím, divoce rostoucími keři a převážně listnatými stromy. Kolem nich pozorujeme s dětmi hnízdění vodního ptactva, život na vodní hladině i okolní přírodu. Probouzející se jaro je pro pozorování změn v přírodě v souvislosti se změnou ročního období obzvláště příhodné.

1.3 Uvedení projektu

Idea námětu je přejata z příběhu Daisy Mrázkové „Co to je proti pomněnkám?“ „Pramínek“ je tím, kdo naplňuje potřeby dětí a přirozenou cestou podporuje jejich růst.

U dětí navodíme příjemnou atmosféru plnou očekávání. Velmi dlouhou cestu kolem světa musel udělat malý „Pramínek“. Byl čiperný a neposedný, zvědavý a nedočkavý. Stále spěchal dál a dál, aby nakonec zjistil, že se mu stýská po domově. Na cestě kolem světa poznal mnoho nového. Hodně se naučil. Ale domov je domov! Konec konců, dobře poslouvejte! Četba překrásného příběhu Daisy Mrázkové „Co to je proti pomněnkám?“

1.4 Metodika her a činností v projektu

- **Hra „Co viděl Pramínek na cestě kolem světa“**

Místo provedení: Herna.

Pomůcky: Kamínek.

Popis hry a metodické pokyny:

Sedíme v kruhu a hrajeme hru „Co viděl Pramínek...“ Podáváme si kamínek, samozřejmě ze studánky nad Pustou Kamenicí, odkud Pramínek vycestoval do světa, mluví vždy ten, kdo drží kamínek. Říkáme vše, s čím vším se Pramínek mohl setkat.

První kolo říkáme jen slova a pohráváme si s nimi, rozkládáme slovo na slabiky, děláme slova delší, kratší, určujeme počáteční hlásku (pouze děti předškolní). Koho nic nenapadá nebo mluvit nechce, podává kamínek dál.

V druhém kole už děti vymýšlí kratičké příběhy. Mohou vymýšlet i podle své fantazie, to milují. Máme dohodnuté pravidlo, nikdo se nikomu nevysmívá, protože na cestě do země Fantazie je možné vše. Důležité je, že děti mluví a vážou věty!

Co cvičíme: Koordinaci oko-ruka, rozvoj souvislého vyjadřování.

- **Veselé tvoření**

Místo provedení: U stolků.

Pomůcky: Barevné krepové papíry, nůžky, lepidlo, stará trička, barvy apod.

Metodické pokyny:

Při hrách tvoříme postupně masky a kostýmy na karneval. Inspirací je nám samozřejmě příběh Daisy Mrázkové „Co to je proti pomněnkám“. Připomeneme, co všechno Pramínek na své cestě viděl a tak děti mají z čeho vybírat. Hned první den vytváříme kostým pro Pramínek. Je nejdůležitější, protože nás bude provázet celým projektem, budeme ho využívat při pohybových hrách. Děti si samy rozhodují, čím budou. Do tvoření zapojujeme i rodiče. Pomáhají s tím, na co ruce učitelek nestačí. Ale hlavně tvoří děti! A tak vystřihujeme, trháme, lepíme, malujeme...zkrátka tvoříme s radostí. K Pramínku můžeme vytvořit Mráček, Pomněnku, Studánku, Medvěda, neměl by chybět Vodník, pouštní Želvička, stepní Lev, Sluníčko a samozřejmě ptáček Budníček.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, zrakovou ostrost, rozvoj jemné motoriky, představivost, fantazii.

- **Hledáme pramínek, našli jsme studánku**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Tamburína.

Motivace a metodické pokyny:

„Chcete cestovat s Pramínkem po celém světě? Jestli chcete, najdete si místo na koberci a položte se. Budu vyprávět příběh a vy můžete dělat všechno, co se v příběhu odehrává. Na začátku našeho příběhu všichni tvrdě spíte. Jak tak tvrdě spíte, najednou zazvoní budík. Ale vy jste dnes ráno hodně ospalí, zaklapnete budíka, obrátíte se na druhý bok a ležíte dál. Budík však zvoní znovu, protáhnete se a posadíte se na posteli. Najednou si vzpomenete, že dnes máte vyrazit s Pramínkem na dlouhou cestu kolem světa. Vyskočíte z postele, jdete k oknu a podíváte se, jaké je venku počasí. Na obloze jsou mráčky a tak si do batohu přidáváte pláštěnku. Odcházíte do koupelny, umyjete si obličej, vyčistíte si zuby a když jste to udělali, posadíte se ke stolu a snídáte. Po snídání máte možná ještě trochu času, protože čekáte na

ostatní kamarády než se umyjí a nasnídají. Proto jdete na koberec a čekáte, než přijdou ostatní kamarádi. Všichni jste se konečně sešli, jdete a otevřete vchodové dveře, vyjdete ven a pečlivě zamknete dveře, vždyť nebudete doma delší dobu. A už jste venku na ulici, jdete, ulice je dlouhá.“ *Přidáme zvuk tamburíny, děti pochodují v rytmu, na silný úder se zastaví.* „Jste u branky rozlehlé zahrady, branku přelézáte a běžíte přes celou zahradu.“ *Přidáme opět rychlý zvuk tamburíny.* „Zahradu jste celou přeběhli, opatrně prolezete živým plotem a jste na louce za městem. Na louce je plno struh, přes které se dá skákat. Přeskakujte stružky opatrně, abyste se nezamáčeli!“ *Opět přidáme zvuk tamburíny s rytmem běhu, krátké klimaxy při skocích přes struhy.* „Za poslední stružkou se zvedá kopec, je velmi strmý a ten vylezte nahoru. Ocitli jste se v krásném lese, podívejte se, jestli vidíte oblohu! Stromy jsou vysoké, jdete lesem a překračujete spadlý strom, překračujete druhý a najednou máte mokrou botu. Šlápli jste do vody! Shýbáte se a vidíte malou studánku. Nebyla vůbec vidět, protože přes ní leží spadané větvičky a na nich je spadané staré listí. Opatrně sbíráte listí, pozor, aby vám nenapadlo do studánky. Dejte listí stranou a ještě odstraňte ty větvičky přes studánku. Vidíte, jak je studánka krásná? Je jako malé zrcadlo, když se trochu, ale jenom trochu nakloníte, uvidíte v zrcadle studánky okolní stromy. Tak křišťálově čistou vodu má studánka. Jestli chcete, udělejte si z dlaní mističku a ochutnejte její vodu! Vidíte ve studánce ten krásný bílý kamínek? V tom kamínku je schovaná určitě nějaká pěkná pohádka. Sehněte se pro ten kamínek, ale pozor nespádněte do studánky. Tak, jestli máte již kamínek vytažený ze studánky, odhodte kamínek za sebe, sedněte si do tureckého sedu a počkejte na ostatní až udělají to samé. Až budou všechny děti sedět v tureckém sedu, poznám, že je čas na pohádku.“

Co cvičíme: Orientaci v prostoru a samostatný pohyb, dramatickou improvizaci.

- **Poslech veršované pohádky**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Text veršované pohádky.

Motivace a metodické pokyny:

Před chvílkou jsme společně hledali v lese Pramínek a našli jsme studánku. V té studánce byl kamínek, pamatujete se? Kamínek odhodíme za sebe a představte si, v tom kamínku je ukrytá pohádka. Jak ten kamínek dopadne na zem, pohádka vyskočí. Já jsem tu pohádku sebrala a pro vás schovala.

Mášenka a medvěd

Dagmar Fidlerová

Zabloudila Máša v lese,
úzkostí se celá třese.
Dorazila k chaloupce,
ťuk, ťuk, ťuk,
kdopak asi ozve se?

Nikdo se však neozývá,
nemá zdání, kdo tam bývá.
Brum, brum, brum,
před ní medvěd jako dům!

„Umíš vařit kaši?“
ptá se polekané Máši.
Ham, ham, ham,
Máša vaří kaši hned,
jinak by ji medvěd sněd.

Sliny se mu sbíhají,
vůbec se tím netají.
Mňam, mňam, mňam,
Mášenku si ponechám!

Po vydatné kaši,
usnul medvěd Máši!
Chrrr...ší, chrrr...ší
a Mášenka přemýšlí.
Důmá, důmá, už to má,
jak převezde medvěda.

Napekla hned koláče
a vzbudila huňáče.
Jů, jů, jů,
další jídlo už je tu!

Hned jak medvěd zase vstal,
koláči se ládoval.
Hamy-ham, hamy-ham,
to se velmi dobře mám.

Dojdi děvče pro vodu,
jinak žízni zahynu.
Ha, ha, ha!
Na to Máša čekala.

Popadla hned konvici,
pelášila k vesnici.
Jak seběhla kopeček,
hledal ji už dědeček.

Po poslechu veršované pohádky o vyslechnuté pohádce povídáme, kam poslal medvěd asi Mášenu pro vodu? Veršovanou pohádku porovnáváme s klasickou pohádkou v próze a hledáme rozdíly. Představujeme si, co všechno by se mohlo stát, kdyby Mášena v lese nenašla chaloupku, kdyby neuměla vařit kaši, kdyby medvěd neusnul, kdyby ji neposlal pro vodu... Fantazii se meze nekladou!

Co cvičíme: Sluchové vnímání, estetické vnímání, řeč a myšlení.

- **Grafické cviky ruky**

Místo provedení: Interaktivní tabule, u stolků, venku.

Pomůcky: Balicí papír, tužka, klacíky, předkreslené vlnky, bodlo.

Popis činností a metodické pokyny:

Děti kreslí v předklonu, ve stoje, na velký balicí papír, který je pevně přichycen lepící gumou ke stolu, na zem nebo využijeme tabuli (interaktivní).

Jak vzniká studánka (klubíčka – voda si dělá v písku hnízdečko – vodní víry), děti kreslí oběma rukama současně dva velké kruhy (studánky). Kreslí nejprve pohybem zrcadlovým od středu, vymílají hnízdečko pro pramínek a potom teprve objíždějí okraje již dvou vzniklých kruhů střídavě jedním a druhým směrem,

vlnky v potoce, děti kreslí oběma rukama současně vlnovky, nejprve jedním směrem, zleva doprava, pak zpět zprava doleva. Teprve potom kreslí vlnovky ze stran do středu, když se ruce setkají, vrací se zpět ke straně (ruce nekřížít),

kreslíme klacíkem z loužičky vody i venku, pozorujeme, jak rychle kresby mizí,

vypichování předkreslených vlnek, děti šídlem vypichují malé vlnky předkreslené v potoce.

Co cvičíme: Koordinaci oko – ruka, rozvoj jemné motoriky, orientaci na ploše, propojování mozkových hemisfér.

- **Která zvířátka chodí pít v lese ke studánce**

Místo provedení: Na koberci ve třídě, interaktivní tabule.

Pomůcky: Obrázky zvířat.

Metodické pokyny:

Před děti rozložíme obrázky zvířat, děti vybírají jen ta zvířátka, která mohou být v lese. Se jménem zvířátka si vždy pohrajeme, jméno zvířátka vytleskáme, rozdělíme na slabiky. Starší děti určují počet slabik ve slově, počáteční hlásku, slova krátí a prodlužují.

Děti pokládají obrázky zvířátek podle pokynů učitelky (užití příslovců místa –před, za, pod, nad, vedle, mezi), určujeme, které zvířátko je nahoře, dole, uprostřed, které je první, poslední, u starších dětí přidáváme cvičení pravolevé orientace.

Co cvičíme: Zrakovou percepci – pozornost, rozlišovací schopnosti, koordinaci oko-ruka, rozvíjíme poznání dětí, znalost počáteční hlásky, počet slabik ve slově, orientaci v rovině, pravolevou orientaci.

- **Jak se plní studánka**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Igelitové sáčky.

Motivace a metodické pokyny:

Děti, pamatujete se, jak jsme objevili v lese studánku? Pojděte, posadíme se kolem ní do tureckého sedu. Začíná pršet! Hrajeme si na dešťové kapičky v různých obměnách, hra na tělo. Pleskáme na ramena, na hlavu, na kolena...

Rytmizujeme společně říkadlo:

Dešťové kapičky,
dostaly nožičky,
ťapaly po mechu,
dělaly neplechu,
ťap, ťap, ťap!

Začíná poprchávat, děti vyjadřují deštěk tleskáním nebo plácáním dlaněmi o stehna. Vyťukáváme rytmus prsty na zem, potom střídavě vypleskáváme na tělo i vyťukáváme na zem, dešťové kapičky padají s různou intenzitou, skoro nejsou slyšet, dešť zesiluje děti tleskají, plácají či ťukají rychleji, silněji na různé části těla. Až se spustí velký liják, prší jako z konve, děti stále zrychlují tempo a intenzitu. Kapky se zpomalují a přestává pršet, dešť ustává... Studánka je plná vody. Takto si hrajeme, děti se musí na hru plně soustředit, aby postřehly všechny změny.

Co cvičíme: Estetické vnímání, rytmizaci, empatii a schopnost soustředit se.

- **Jak se Pramínek narodil**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Kostým, obruč, proužky krepového papíru.

Popis činností a metodické pokyny:

Děti sedí volně po herně v tureckém sedu, představují kameny. Jedno dítě si obleče kostým Pramínku (vytvořený na karneval). Vyskakuje a probíhá mezi sedícími dětmi a dotýká se jich. Hledá mezi kameny cestu. Děti vyskakují a zařazují se za ním. Pramínek hledá opravdu klikaté cestičky, děti kopírují přesný pohyb a běhají klikatě za ním.

Obměna:

Běháme s proužky krepového papíru, orientace v prostoru je ztížená.

Uprostřed herny jsou v obruči nastříhané proužky bleděmodrého krepového papíru, představují studánku, děti sedí okolo studánky. První vyběhává Pramínek a bere si ze studánky proužek krepového papíru. Krepový papír vlaje za běžícím dítětem. Postupně se na dotek zapojují všechny děti. Pramínek hledá klikaté cestičky mezi stolky, běhá z jedné místnosti do druhé...Pozorujeme vlnící se linie, představují náš Pramínek, který se vydává na dalekou cestu. Spěchá, spechá, je z něj potůček, potok, říčka, řeka, stále spechá, až se ztratí v moři. Děti se chytanou za ruce, proužky krepového papíru drží stále mezi sebou, střídavě si dřepají a zase vstávají, vytváří tak vlny v moři.

- *cvičení s proužky krepového papíru*

Děti se rozestaví po herně, v každé ruce mají jeden proužek krepového papíru. Děláme oběma rukama současně stejnými pohyby v jednom směru kruhy malé, velké, pak zrcadlově proti sobě, tytéž kruhy malé, velké. Děláme spojenýma rukama kruhy v jednom směru nad hlavou, krepovým papírem vlníme z jedné strany na druhou, spojené krepové papíry podáváme upažmo z jedné ruky do druhé, podvlékáme střídavě pod jednou a druhou nohou. Proužky vlníme proti sobě, ale jen do středu (ruce nekřížíme). *Při hrách tohoto typu zvláštním způsobem aktivujeme činnost mozku, sledujeme u dítěte koordinaci oko – ruka.*

Co cvičíme: Orientaci v prostoru, zrakovou perцепci, koordinaci oko-ruka, propojujeme mozkové hemisféry.

- **Úprava lidové písně „Prší, prší, jen se leje“**

Místo provedení: Herna.

Pomůcky: Triangl, proužky krepového papíru.

Popis činností a metodické pokyny:

Hledáme s dětmi rýmy, které souvisí s cestou Pramínku. Slovo se pro ně stává hračkou, pohrávají si se slovy, vytleskáváme společně rýmy: leje – chvěje, kamínek – pramínek, vřes – les, mráček – fráček, rosa – bosa, sůl – stůj, mnoho soli – pramen bolí... Když rytmizaci

spojíme s hrou na tělo, s podupy, s tleskáním, děti se vždy chytanou, protože tyto činnosti milují.

Společně upravený text známé lidové písně je hned jejich.

<i>Prší, prší, jen se leje,</i>	<i>Spěchá, spěchá do daleka,</i>
<i>studánka se celá chvěje</i>	<i>sbírá vody, stále spěchá,</i>
<i>a přes malý kamínek,</i>	<i>potok, říčka, řeka</i>
<i>náhle spěchá pramínek.</i>	<i>a on stále spěchá.</i>

Děti běhají za sebou lehce po špičkách, drží proužky krepového papíru, vytváří pramínek. Na předem domluvený signál (zvuk trianglu) vytvoří děti dvojice, z pramínku se stává potok, další úder na triangel, vytvoření trojic – to již je řeka a na poslední úder se děti chytanou za ruce, proužky krepového papíru odhodí do středu kruhu a vznikne nám moře.

Co cvičíme: Sluchovou perцепci - pozornost, řeč, hledání rýmů, estetické cítění, propojujeme mozkové hemisféry.

• **Pramínek v zemi Fantazie**

Místo provedení: Na lehátkách, u stolku.

Pomůcky: Papír, tužka.

Vytváření představ a metodické pokyny:

Při poledním odpočinku se mohou děti vydat na cestu společně s Pramínkem do země Fantazie. Děti si zavřou oči a učitelka začne barvitě vyprávět: „Jak si tak Pramínek spokojeně plynul lesem, narazil najednou do něčeho tvrdého, ale kamínek to nebyl, nebyl to ani velký kámen. Pramínek do té věci vnikl a divil se, co to jen může být. Bylo to veliké asi tak jako dětská židlička, ale židlička to nebyla, protože to mělo jen jednu nohu, židlička má přeci čtyři. Na té jedné noze byla jakási hlava, jako hlava od obrovské houby, ale ta hlava byla nějak hranatá, jako střecha od domku. A měla dokonce i nějaká okna. Okna ve střechě, jeden, dva, tři okna, no viděl to už někdo někdy? A když Pramínek tu podivnou věc prozkoumal, vytekl zase z těch tří oken a spěchal dál. Má před sebou přece dlouhou cestu kolem světa. Možná na té cestě uvidí spoustu takových podivných věcí.“

Děti, které nespí, mohou vytvořenou představu nakreslit.

Co cvičíme: Sluchovou perцепci, představivost a fantazii, kresbou i zrakovou ostrost, jemnou motoriku ruky.

- **Pramínek se dotýká**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Organizace dětí: Všechny děti volně rozmístěné v prostoru.

Popis hry a metodické pokyny:

Děti sedí volně po herně v tureckém sedu, hlavu mají opřenou o kolena, představují kameny. Jedno dítě „Pramínek“ chodí mezi kameny, vybere si jednoho kamaráda, kterému ťuká na záda. Ten hádá, kolikrát to bylo, spočítá-li dobře počet dotyků, tak se děti vymění. „Pramínkem“ je ten, který dobře spočítal doteky!

Kam tě „Pramínek“ pohládil je obměna první varianty. Děti nyní stojí volně po herně, mají však zavřené oči, nikdo nesmí švindlovat. „Pramínek“ opět chodí mezi dětmi a vybere si kamaráda, kterého někde 2x pohládí (např. na hlavě, na koleni). Úkolem pohlazeného je správně pojmenovat místo doteku a to i ve stejném sledu.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, koordinaci oko-ruka, hmatové vnímání, části lidského těla.

- **Hrátky s vodou**

Místo provedení: Herna, školní zahrada.

Pomůcky: Misky, nádobky na vodu, příchutě, zavařovací sklenice.

Motivace a metodické pokyny:

Rozvoj zrakové percepce – pokus.

Umíte si představit ve zlatém písečku studánku jako dlaň? V takové studánce se zabydlel Pramínek. *Vyzveme děti, aby našly něco, co jim studánku připomíná, něco v čem by držela voda.* Při realizaci projektu děti bez dlouhého přemýšlení přinesly umělohmotný talířek z jejich dětské kuchyňky. Nádobku (talířek) naplníme vodou po okraj a pomalu přiléváme další vodu. S dětmi pozorujeme, jak se voda přelévá přes okraj talířku. Můžeme udělat studánku například u stromu na školní zahradě, pozorujeme, jak si voda hledá cestu.

Rozvoj čichu a chuti.

Máme připraveno několik stejných skleniček, ve kterých máme nalitou vodu: obyčejnou vodu z vodovodního řádu, vodu slanou, vodu sladkou, vodu kyselou. Děti postupně očichávají a hádají, jakou má voda chuť. Teprve potom ochutnávají.

Zraková percepce, cit pro barvy.

Naplníme čtyřlitrovou sklenici vodou, do čisté vody zapouštíme barvy, pozorujeme zajímavé barevné kompozice, míšení barev.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, pozornost, vnímání a rozlišování barev.

- **Kudy spěchal Pramínek do světa**

Místo provedení: Třída, pobyt venku.

Pomůcky: Mapy.

Popis činností a metodické pokyny:

Prohlížíme leteckou mapu Pardubic. Hledáme, kde je řeka Labe, kde jsou slepá ramena Labe, kde je řeka Chrudimka, kde je soutok obou řek, ukážeme si naši mateřskou školu, pardubický zámek...

Na mapě České republiky si ukážeme řeku Labe, ukazujeme si, kde má Labe pramen, kterými městy protéká, které jsou jeho přítoky, u Prahy – řeku Vltavu.

Prohlížíme dětskou mapu světa, hledáme Čechy, jmenujeme a ukazujeme světadíly, které Pramínek ukrytý v mráčku viděl. Děti samy v mapě vyhledávají zvířata a živočichy typické pro Afriku, Ameriku, vyhledáváme vodstvo, řeku Labe, hledáme možné cesty kudy mohl spěchat Pramínek do moře, ... ukazujeme si nejvyšší horu světa. Děti vyhledávání velice baví.

Ve hrách si děti mohou vytvářet vlastní mapky, podle nich mohou stavět z kostek.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, zrakovou pozornost a paměť, zrakovou ostrost, koordinaci oko-ruka, jemnou motoriku ruky, rozvíjíme poznání dětí - nové poznatky o okolním světě.

- **Vycházky kolem řeky a pozorování života kolem vody**

Místo provedení: Pobyt venku.

Činnosti:

Pozorujeme hnízdění vodního ptactva u slepého ramene Labe.

Pozorujeme rybáře u řeky.

Pozorujeme vodní hladinu (rozdíl mezi slepým ramenem a řekou, tok řeky, vlnky a kruhy na hladině, třpyt vodní hladiny, ...)

Pozorujeme soutok řek Labe a Chrudimky z mostu, vodní vír zpětného toku v řece Chrudimce, plavební komory na Labi, porovnáváme, která řeka je širší?

Pozorujeme kalužiny, jsou to malá zrcátka, děti popisují, co v kalužinách vidí.

Pozorujeme probouzející se přírodu na louce u řeky, první jarní květiny.

Posloucháme zvuky v přírodě, hlasy ptáků.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, zrakovou pozornost a paměť, zrakovou ostrost do dálky i do blízka, rozvíjení poznání dětí.

• **Rozpočítadlo**

Cvičíme paměť

U potoka roste kvítí,
říkají mu petrklíč,
na koho to slovo padne,
ten musí jít z kola pryč!

• **Hádanky**

Rozvíjíme myšlení, řeč

Jarní květinčky
Dagmar Fidlerová

Pod peřinkou spinkají,
mnoho času nemají,
jejich bílá hlavička,
chce si užít sluníčka.

(sněženky)

Žluté kvítí na stráni,
zimní časy zahání.
Odemyká klíčkem zem,
všechny broučky pozve ven.

(petrklíče)

Drobné modré kytičky,
pozvou na mls včeličky,
jarní dobu doladí
a trávníček zmodrají.

(ladonky)

V trávníčku se zlato svítí,
to čaruje žluté kvítí,
uvijem si věnečky,
na ty naše hlavičky.

(pampelišky)

• **Co přinesla řeka**

Místo provedení: Herna.

Pomůcky: Krabice, drobné předměty denní potřeby, hračky apod.

Popis hry a metodické pokyny:

Děti stojí v kruhu blízko sebe, ruce mají vzadu. Učitelka je uprostřed kruhu a z krabice s tajemným obsahem (kterou samozřejmě přinesla voda), podává dětem různé předměty. Důsledně dbáme, aby děti měly oči zavřené. Děti si předměty omakají a hádají, co je to. Dbáme, aby předmětů bylo tolik, že se prostřídají všechny děti.

Obměna:

Obměnou je hra, při níž děti stojí v kruhu a podávají si předmět, který řeka přinesla. Uprostřed kruhu je dítě se zavázanýma očima, na zvuk trianglu děti přestávají podávat

předmět, dítě , které drží v té chvíli předmět, řekne tady. Úkolem dítěte, které má zavázané oči, je najít dítě s předmětem a předmět hmatem poznat. Když se podaří, děti se střídají.

Další obměnou je hra, kdy děti stojí v řadě, učitelka pošeptá prvnímu dítěti v řadě předmět, který přinesla řeka, dítě ho šeptá dál, poslední dítě říká slovo nahlas (vytahuje předmět z řeky).

Co cvičíme: Rozvíjíme hmatové a sluchové vnímání, řeč, koordinaci oko-ruka.

• **Poslech básně**

Rozvíjíme estetické vnímání

Řeka **Václav Fišer**

Utíká, běží, pospíchá,
někdy zašumí do ticha,
někdy si hučí,
někdy zurčí,
někdy si zpívá,
vrtošivá,
jindy je zlá
a všechno boří.
Kam tolik spěchá?
Přece k moři.

(Samá voda)

• **Řeka, která z pohoří, míří přímo do moří**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Mapy.

Popis činnosti a metodické pokyny:

Děti vyzveme, aby přinesly do mateřské školy mapu, na které je vidět řeka Labe. Určitě se sejde více map, na kterých můžeme řeku vyhledávat, prstem rýsuje celý tok řeky. Každé dítě bude chtít ukázat řeku na své mapě, kterou přineslo z domova. Je to výborné pleoptické cvičení. Na mapě si znovu ukazujeme, kde má řeka Labe pramen, kudy teče, kde se do řeky Labe vlévají další řeky, jak řeka Labe stále sílí, aby se dostala až do moře. Řeka Labe je tou řekou, která z pohoří, míří přímo do moří.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, zrakovou pozornost, zrakovou ostrost, koordinaci oko-ruka, rozlišovací schopnosti, rozvíjíme poznatky dětí.

• **Poslech krátkých ukázek vážné hudby**

Rozvíjíme sluchové a estetické vnímání

Bedřich Smetana „Vltava“

Posloucháme vždy jen krátké úryvky, můžeme předem nahrát na zvláštní kazetu, aby při reprodukci byl slyšet ihned požadovaný motiv. Na úryvek z Vltavy děti dobře reagují, pramínky si okamžitě představí a dovedou je velmi dobře pohybově ztvárnit. Při poledním odpočinku lze zařadit poslech celé symfonické básně.

• **Prohlížení uměleckých fotografií**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Umělecké fotografie: „Voda – podoby, skupenství, výtvarné parafráze“.

Popis činnosti a metodické pokyny:

Děti sedí v kruhu na koberci a společně prohlížíme umělecké fotografie, na kterých jsou zachycena různá skupenství vody. Všude tam může být ukrytý náš „Pramínek“, hodně o něm již víme a tak si vyprávíme.

Co cvičíme: Zrakovou percepci, zrakovou pozornost, rozlišovací schopnosti, zrakovou ostrost, rozvíjíme poznatky dětí a estetické vnímání.

• **Šum moře**

Místo provedení: Herna, jiná třída MŠ.

Pomůcky: Padák.

Popis cvičení a metodické pokyny:

Děti se postaví po obvodu padáku, uchopí padák. *Vlnění zápěstím* - vytváříme malé vlnky, *pohyby paží nahoru a dolů* - je silný vítr, vytváříme velké vlny, moře se uklidňuje, už jsou zase jen malé vlnky, moře je úplně klidné, držíme napnutý padák a chodíme dokola tak, aby bylo moře bez vlnek. Podaří se nám to? Ano, v takovém moři by se plavalo. Opatrně položíme padák na zem, tak aby zůstal napnutý a my se jdeme do moře vykoupat. Děti kolem padáku na podlaze předvádí, že plavou. Cvičíme prsové nohy a ruce zvlášť (děti tyto pohyby znají z plaveckého výcviku). Když jsme si dost zaplavali, jdeme se slunit, opatrně si leháme na padák, aby se nám neshrnul do barevných výsečí, děti leží hlavami u sebe směrem na střed.

Je nám nádherně, sluníčko pálí, po nebi plují malé mráčky. V jednom takovém mráčku je ukrytý i náš „Pramínek“, pluje po obloze, cestuje po celém světě, poznává, ale nějak se mu stýská. Stýská se mu po domově, po Budníčkovi, po pomněnkách... a říká větru: „Znám křišťálovou studánku...”

• **Poslech básně**

Rozvoj estetického vnímání

Lesní studánka

J.V.Sládek

Znám křišťálovou studánku

kde nejhlubší je les,

tam roste tmavé kapradí

a vůkol rudý vřes.

Tam ptáci, laně chodí pít

pod javorový kmen,

ti ptáci za dne bílého,

ty laně v noci jen.

Když usnou lesy hluboké

a kolem ticho jest,

tu nebesa i studánka

jsou plny zlatých hvězd.

Zvony a zvonky(1894)

• **Večerní nebo ranní studánka**

Místo provedení: Herna, u stolků.

Pomůcky: Vodové barvy, tuše, špejle.

Motivace a metodické pokyny:

Pojďte děti, zkusíme si, jak nastává temná noc v lese, děti pohybem vyjadřují, jak studánka i okolní les usíná, pokládají se na koberec, většinou stočeny do klubička. Do relaxační hudby přednášíme: „*Když usnou lesy hluboké a kolem ticho jest,*

tu nebesa i studánka jsou plny zlatých hvězd.“

Studánka je plná zlatých hvězd a jdou k ní pít laně. Les okolo je temný. Ale někde na stromě spí i ptáček Budníček, ten přece také chodí pít ke studánce. Chodí brzy ráno, hned, jak se

rozední. Les se začne probouzet, sluníčko zasvítí a první paprsky proniknou do spícího lesa. Studánka zazáří slavnostně, vždyť se přišel napít ptáček Budníček. A vy se také budíte. Pojd'te, namalujeme si tu studánku.

Volíme techniku zapouštění barev do vlhkého podkladu, různé odstíny vodních barev, sledujeme jejich setkávání a vzájemné prolínání. Jaké barvy má voda máme napozorováno z vycházek, stačí doplnit představu denní či večerní studánky.

- *Pro zpestření kreslíme do vlhkého podkladu barevnou tuší ústy , ale i nohama. Děti tyto činnosti milují, zažijeme při nich spoustu legrace.*
- *Může vzniknout celá výtvarná řada: Studánka večerní, Studánka ranní, Živá voda ve studánce, Mrtvá voda ve studánce, Studánka jako zrcadlo, Studánka podzimní, Studánka zjara.*

Co cvičíme: Zrakovou ostrost, koordinaci oko-ruka, oko-noha, jemnou motoriku ruky, výtvarné ztvárnění představ, fantazii.

• **Řeka odnáší zimu**



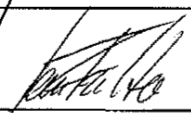
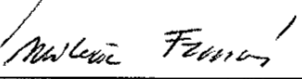

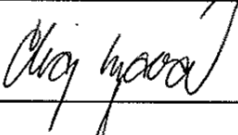
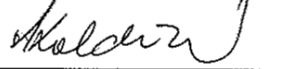
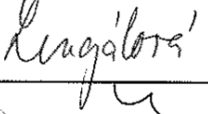

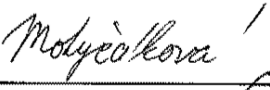
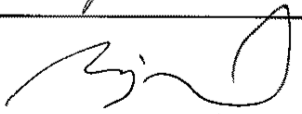
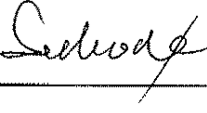
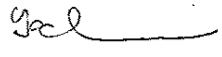
Karneval máme za sebou, jaro tluče na dveře, ale ještě se musíme vypořádat se zimou. Kostým „Studánky“ navlékneme na zkřížené větve a rázem máme „Moranu“. Na hlavu vážeme šátek, třpytivé kapičky měníme za vejdučky a prázdné ulity a jde se k řece. V naší mateřské škole je to každoroční tradice, házíme Moranu do řeky Labe:

Jarní říkadlo Jiří Žáček

*„Zimo, zimo, táhni pryč,
nebo na tě vezmu bič.
Odtáhnu tě za pačesy,
za ty hory, za ty lesy.
Až se vrátím nazpátek,
svleču zimní kabátek.“*

(Aprílová škola)

Souhlasím s publikací fotografií mého dítěte do odborné práce

	Souhlasím
1. Burkoňová Kristýna	ANO 
2. Čejka Patrik	ANO 
3. Falta Jakub	ANO 
4. Franc Zdeněk	ANO 
5. Hloušek Dominik	ANO 
6. Chvojka Tomáš	ANO 
7. Koldinská Tereza	 ANO
8. Lengál Jan	ANO 
9. Maryanková Zlata	ANO 
10. Motyčáková Barbora	ANO 
11. Otáhalová Marie	ANO 
12. Svoboda Stanislav	ANO 
13. Sochová Jana	ANO 
14. Šišma Vojtěch	ANO 